

Zonnedauw

driemaandelijks tijdschrift van Natuurpunt Noord-Limburg (Lommel-Overpelt)

*De beste wensen
voor het nieuwe jaar!*

jaargang 42 - nr. 1 - januari-februari-maart

2010

Foto uit de oude doos

De foto geeft een avontuurlijke indruk. We zien een eenvoudig gesjord houten vlot en een koord waarmee men zich van de ene oever naar de andere kan verplaatsen. De persoon op het vlot is zeker van zijn stuk en lijkt geen schrik te hebben, noch van piranha's of krokodillen, noch van een nat pak. Zeker, het kon wel ergens in een ver oerwoud zijn gefotografeerd. 40 jaar geleden echter, in 1969, werden er nog geen reizen gemaakt naar tropische overzeese gebieden. Ja, missionarissen of ontdekkingsreizigers brachten zulke beelden mee. En het is geen missionaris want hij heeft geen baard en draagt geen habijt. En ontdekkingsreizigers dragen een tropenhelm. Dus, verder zoeken. Wat blijkt, dat er 40 jaar geleden natuurbewuste jongeren waren, uit Noord-Limburg, die her en der natuurbeheerswerkzaamheden gingen uitvoeren onder leiding van de persoon op het vlot. Inderdaad, het was vanuit Wielewaalafdeling Lommel dat men in 1968 gestart was met een Wielewaaljongerenwerking. Onder leiding van Géne Wellens en Albert Mertens werden er allerhande activiteiten op het getouw gezet, waaronder ook beheerswerken. En zo onder andere was er het eerste Wielewaaljongerenwerkkamp in De Maat te Mol-Rouw in 1969. Men kampeerde op een soort schiereiland bereikbaar langs een omweg, maar in de wetenschap dat de kortste weg een rechte is, construeerde men al snel een overzetsdienst.

Uit de historiek van Natuurpunt Noord-Limburg, die je kan terugvinden op onze website www.natuurpunt-noordlimburg.be lichten we een alinea aangaande deze jeugdwerking uit.

“Tien jaar later, in 1968, werd gestart met een Wielewaaljongerenwerking. Deze jongerenafdeling groeide uit tot een van de bloeiendste afdelingen van heel het Vlaamse land. In die periode zorgde onze afdeling dankzij de actieve leden en jongeren ook voor een primeur in ons land, als eerste afdeling voerden we beheerswerken uit in meerdere natuurpuntgebieden. We organi-

seerden ook de eerste werkkampen in onze omgeving : in de Heuvelse heide, in de Riebos, in Kattenbos, aan het Pastoorsvenneke en zelfs in het Militair domein (de Zwarte beek) in Koersel en in het Pijnven te Eksel. Op verzoek werd er zelfs door ons gewerkt in Mol (de Maten), Geel (de Zegge), Zonhoven (Slangenbeekbron), As (Jeneverbessenreservaat), Lanaken en Rekem (de Ziepbeek). Wij begonnen eveneens als eersten met bosreinigungsacties.”

En het mag wel eens gezegd worden, de persoon achter heel die werking gedurende al die jaren is de persoon op het vlot, Albert Mertens, 29 jaar jong op de foto. Te Lommel-Kolonie stond zijn wieg in een van de twintig staatsboerderijen en hij groeide op bij de Vloeiweiden. Sedert 1966 was en is hij bij Natuurpunt Noord-Limburg nog steeds actief als schrijver, organisator en harde werker en begeesterde hij vele mensen om mee te stappen in het project natuurbewoud en natuurbeleving. In 1973 werd hij natuurgids met het werk “Flora en avifauna van de Vloeiweiden”. Het unieke bevoelingsstelsel uit de tweede helft van de 19de eeuw te Lommel-Kolonie, een erkend cultuur-historisch monument, heeft hij samen met zijn medestanders van een gewisse ondergang gered en voor de toekomst veilig gesteld. Dit is slechts een greep uit zijn verdienstelijk werk voor de natuurbeweging in Noord-Limburg.

Je ziet, een foto geeft aanleiding tot een verhaal. We selecteerden uit ons archief een nieuwe foto, eentje van recentere datum. Met deze foto willen we tevens aantonen dat wij als natuurvrienden ook oog hebben voor cultuur en geschiedenis. Maar wie helpt mee om het verhaal rond deze nieuwe foto op te bouwen?

Paul VERHEYEN

Afdelingsbestuur

Gène Wellens, erevoorzitter	
Luc Winters, voorzitter	luc.winters@telenet.be
Marie-Louise Bosmans, ondervoorzitster	
Albert Mertens, schatbewaarder	albert.mertens@skynet.be
Paul Verheyen, secretaris, redactie Zonnedauw	pool.verheyen@skynet.be
Leon Plessers, ledenadministratie	leon.plessers@helvoet.com
Henri Cuyvers, afgevaardigde voor Provinciaal overleg	henri.cuyvers@telenet.be
Albert Geuens,	bertgeuens@skynet.be
Carl Vertommen	carl.vertommen@telenet.be
Marc Geuens,	marcgeuens1@telenet.be
Ann Geypen, nazicht teksten Zonnedauw	annencarlo@telenet.be
Gerard Jannis,	
Jansen Toon	totom@telenet.be
Herman Poorters	hermanpoorters@hotmail.com
Rik Theuws,	rik_theuws@hotmail.com
Henri Vaesen,	
Paula Alaerts-Vliegen, beheer Wateringhuis, feestcomité	petrus.alaerts@telenet.be
Alice Akkers-Das, feestcomité	
Hanne Maes, lay-out Zonnedauw	hanne_maes@pandora.be

WERKGROEPEN

Albert Geuens: vogelwerkgroep	bertgeuens@skynet.be
Guido Jansen: vissenwerkgroep	gijans@hotmail.com
Luc Winters: amfibieën en reptielen	luc.winters@telenet.be
Gerard Jannis: libellen	gerard.jannis@telenet.be
Pierre Alaerts: planten	petrus.alaerts@telenet.be
Peter Waelbers: zoogdieren	
Albert Mertens: natuurgidsen	albert.mertens@skynet.be

CONSERVATORS NATUURGEBIEDEN

Hoofdconservator (H.C.) en coördinator	Gerard Jannis
“De Vloeiweiden in de Watering” (Lommel-Kolonie),	Albert Mertens (H.C.), en Pierre Alaerts
“De Lommelse heidegebieden”: de Riebos , de Blekerheide, de Heuvelse heide en de Kattenbossheide,	André Geypen (H.C.), en Michel Emmers
“De Tip”, (dendrologisch park in Lommel-Kerkhoven),	Gène Wellens (H.C.), Rik Theuws
“Het Plat” (Overpelt)	Theo Renckens (H.C.), Willy Cox en Luc Winters
“De Dommelvallei” (Hechtel-Eksel, Peer en Overpelt)	Albert Geuens (H.C.) en Wouter Beyen
“De Veewei” (Hechtel-Eksel)	Luc Winters (H.C.) en Fons Kenis

INHOUD

WOORD VOORAF

De Pielis in Balans	3
---------------------------	---

ACTIVITEITEN

AANKONDIGING

Toekomstige activiteiten	4
Cursus vogelzang in het bos	9
Fotofestival 2010	10
Cursusaanbod in heel regio van Natuurpunt	10
Ook goed om te weten	12
Canada 2010	12
Jeugdbond voor Natuur & Leefmilieu	13
Tuinen en landschapsreis Engeland 2010.....	13

VERSLAGGEVING

Ardennen met Natuurpunt Noord-Limburg	14
---	----

VOGELS

BIJZONDERE WAARNEMINGEN

Akkervogels in Lommel.....	16
Watervogeltellingen 2008-2009	21

VISSEN

.....	23
-------	----

ONZE RESERVATEN

NIEUWS

Natuurgebied 't Plat te Overpelt	24
--	----

VARIA

DITJES EN DATJES

Mest.....	25
-----------	----

FAMILIENIEUWS	27
---------------------	----

Tentoonstellingskast	28
----------------------------	----

TUSSENDOORTJES

Foto uit de oude doos	binnencover
-----------------------------	-------------

Is bio beter voor de natuur?	15
------------------------------------	----

Rijk aan de natuur aangereikt

Sylvesterjenever	27
------------------------	----

Een gelukkig en succesvol 2010!

het zonnedauw-team

WOORD VOORAF

De Pielis in Balans.

De Pielis is het landbouwgebied dat ligt ten noorden van ons reservaat de Riebos. Ongeveer 50 jaar geleden werd het heidegebied omgezet in akkers en weilanden. De vallei van de Goorloop werd sindsdien ingenomen door de landbouwers. In 2002 besliste de Nederlandse regering om een ecologische verbindingszone te maken tussen de Riebos en de Nederlandse natuurgebieden van de Kempen (ps: deze groene verbindingszone loopt ook dwars door het industrieterrein van Lommel). De landbouwers van de Pielis waren in paniek. Zouden de boeren gedeeltelijk uitgekocht worden? Zou moderne bedrijfsvoering nog mogelijk zijn? De vereniging "Pielis in Balans", een agrarische natuurvereniging, probeerde alle partijen (provincie Noord-Brabant, gemeente Bergeijk, waterschap De Dommel, Staatsbosbeheer, enz.) op één lijn te krijgen en is daar dan ook in gelukt. De landbouwers van de Pielis, die eerst tegen de ecologische verbindingszone waren, werken nu mee. Dit resulteerde op 12 juni 2008 tot het zogenaamde akkoord van Den Bosch. Daarin gaan al de betrokken partijen akkoord met de volgende basisprincipes:

- Er zal een verbindingszone gecreëerd worden van 50 ha.
- De gronden blijven agrarisch gebied volgens het bestemmingsplan (de vrees van de boeren was indien dit natuurgebied zou worden, dat dan ook beperkingen in de bedrijfsvoering zouden opgelegd worden langs de aangrenzende percelen).
- De agrarische natuurvereniging de Pielis in Balans krijgt de gronden via een eeuwigdurende erfpacht in bezit.
- De Pielis in Balans (dus de landbouwers) staan in voor de inrichting en het onderhoud van deze verbindingszone.

De plannen voor de inrichting beginnen nu een definitieve vorm te krijgen en zien er als volgt uit:

- De ecologische verbindingszone langs de Goorloop wordt 25 meter breed en is ook gecombineerd met beekherstel (meer dan 10 ha).
- De overgangszone heeft een breedte tussen 20 en 60 meter, bestaande uit extensief grasland, poelen en moerasjes (meer dan 30 ha).
- Extra landschapselementen met o.a. houtkanten, bosjes en akkers (tbv. akkervogels) (meer dan 10 ha)

De vereniging Pielis in Balans heeft een uniek project voor Nederland op poten gezet en bewijst hiermee dat natuur en landbouw perfect samen mogelijk zijn op basis van wederzijds respect. Onze afdeling zal daarom dit project zo veel mogelijk ondersteunen, want het is ook een duidelijke meerwaarde voor ons natuurgebied de Riebos.

Er bestaat aangaande dit gebied een plannetje met mooie kleurtjes, hetgeen men kan bekijken op onze website www.natuurpunt-noordlimburg.be onder de rubriek Natuurgebieden en vervolgens Riebos.

Luc WINTERS

ACTIVITEITEN

AANKONDIGING

Zondag 3 januari 2010

Geleide natuurwandeling in de Vloeiweiden te Lommel-Kolonie

Leiding: Noord-Limburgse Natuurgidsen: Michel Emmers en Vivian Lenaerts
Aansluitend nieuwjaarsreceptie in "Het wateringHUIS".
Samenkomst: telkens om 14 uur aan het einde van de Koloniestraat of om 13.45 uur aan "Het wateringHUIS".

Maandag 4 januari 2010

Samenstellen en verzenden van Zonnedauw nr. 1 - 2010

Samenkomst: om 20.00 uur in De Geer te Eksel.

Zaterdag 16 januari 2010

Contactdag LIKONA-medewerkers

Lokaal en aanvang : van 8.45 uur tot 16.45 uur in Hangar 58 in Domein Bokrijk, Genk.
Meer inlichtingen vind je in de NAL-krant in bijlage.

Zondag 17 januari 2010

Maandelijkse Watervogeltelling - Noord-Limburgse plassen

Leiding: André Geypen en Michel Emmers.
Samenkomst: om 8.15 uur aan het kruispunt te Lommel-Barrier, deelnemers(sters) dienen echter vooraf André eens op te bellen Tel.: 011/54.61.13.
Verrekijker of telescoop zijn nuttig !

Zaterdag 23 januari 2010

Gratis snoeiles van fruitbomen

Natuurpunt Noord-limburg en Velt organiseren een gratis snoeiles in de "Dendrologisch Wielewaalpark 'Den Tip' gelegen naast het kerkhof van Lommel-Kerkhoven.

In deze tuin staan meer dan 100 oude appel- en perenrassen (meestal verzameld uit de omgeving), dus genoeg om te oefenen.

Lesgever: Pierre Zanders (Velt)
Samenkomst: om 10 uur aan "Den Tip".

IEDEREEN WELKOM

Zondag 24 januari 2010

Winterwandeling in ons reservaat “Het Plat” te Overpelt

Leiding: Noord-Limburgse Natuurgidsen, Theo Renckens, John Verboven en Willy Cox.
Samenkomst: om 14.00 uur aan de schapenstal op het einde van de Palisstraat te Overpelt (Holven).
Laarzen kunnen nuttig zijn.

Vrijdag 29 januari 2010

Werken met “Google Earth”

Leiding: Josse Gielen
Samenkomst: om 20 uur in “Het wateringHUIS” te Lommel-Kolonie.
Voor alle geïnteresseerden zal Josse een demo geven hoe binnen de mossenwerkgroep BryoLim van Likona met dit medium wordt omgegaan. Aan de hand van een aantal voorbeelden zal hij aantonen welke mogelijkheden voor iedereen met een PC en internetaansluiting binnen handbereik liggen.

Jazeker, het kan nog steeds, gewapend met enkel een notaboekje het veld in trekken. En als het dan echt nodig is, dan gaan we naarstig op zoek naar dat ene gegeven en met een beetje geluk kunnen we dan nog lezen wat we ooit schreven, en met nog meer geluk kunnen we zelfs nog zeggen waar we die ene vogel, plant of paddenstoel ongeveer waargenomen hebben : “ ... ongeveer ter hoogte van het Pijnven ... “

A la minute een VOLLEDIG overzicht geven van waar we die ene soort hebben waargenomen, dat zou al getuigen van een ongelooflijk geluk en bovendien voor de meesten een quasi onoverkomelijke inspanning vergen.

Dankzij de hedendaagse middelen die we ter onzer beschikking hebben kunnen we die tijd volledig achter ons laten.

Google-Earth, daar hoorden we allemaal wel eens van en misschien keken we allemaal wel eens met verbazing naar die prachtige satellietbeelden waarop we zelfs onze eigen woning konden zien en dat ene hooilandje in de Dommelvallei. De enorme mogelijkheden hebben de meesten echter nog niet naar waarde leren schatten en deze zijn echter legio. Enkele voorbeelden :

- waarnemingen onmiddellijk een plaats geven op een kaart
- onze gegevens ordenen in lijsten en mappen
- toevoegen van een andere achtergrond (stafkaart, bodemkaart, ...)
- onze waarnemingen uitwisselen en mededelen aan collega's ornithologen
- gegevens invoeren middels een GPS-toestel
- de oppervlakte berekenen van dat ene hooilandje, of een afstand, of ...

Zaterdag 6 februari 2010

Beheerswerken in “De Blekerheide” te Lommel

Leiding: André Geypen.
Samenkomst: om 9 uur “In de Putten” links bij grasland dat we in beheer hebben
Uit te voeren beheerswerken: vliegdennen uittrekken, kappen of afzagen, er staan vrij grote dennen tussen. De grotere dennen gaan we afvoeren
Gereedschap : Handschoenen zijn aan te raden. Eventueel bijl, zaag of steekspade meebrengen.
Einde voorzien om 12 uur.

Zondag 7 februari 2010

Geleide natuurwandeling en pannenkoekenfeest in "De Vloeiweiden" Lommel-Kolonie

Leiding: Noord-Limburgse Natuurgidsen, Toon Jansen en Willy Cox.
Samenkomst: om 14.00 uur einde Koloniestraat of 13.45 uur aan "Het wateringHUIS".
Na deze winterse wandeling kan iedereen in "Het wateringHUIS" zijn eetlust verzadigen met lekkere pannenkoeken die tijdens deze namiddag voor ons gebakken worden.
Warm en smakelijk aanbevolen dus.

Zaterdag 13 februari 2010

Maandelijkse Watervogeltelling - Noord-Limburgse plassen

Leiding: André Geypen en Michel Emmers.
Samenkomst: om 8.15 uur aan het kruispunt te Lommel-Barrier, deelnemers(sters) dienen echter vooraf André eens op te bellen. Tel.: 011/54.61.13.
Verrekijker of telescoop zijn nuttig !

Zondag 14 februari 2010

JAARLIJKSE WINTERREIS NAAR ZEELAND

Onze jaarlijkse winterse autocaruitstappen naar de Nederlandse provincie Zeeland zijn traditioneel steeds geslaagde vogelexcursies. Deze winter verkennen we Beveland, Schouwen-Duiveland en Goeree-Overflakkee.

We maken zeker enkele wandelingen van ongeveer een uur zodat de chauffeur aan zijn wettelijke rust- en rijpauzes komt. We hopen vele soorten eenden, zwanen, steltlopers, prooivogels en diverse soorten ganzen te kunnen observeren.

Op de Brouwersdam tussen Schouwen en Goeree wordt het volop vogels observeren zowel links aan de Noordzeezijde als rechts van ons landinwaarts op het uitgestrekte binnenwater van de Grevelingen.

(drieteen-, paarse strandloper, steenloper, aalscholver, brilduiker, zwarte zee-eend, grote zeeëend, roodkeelduiker (?), eidereend, zaagbekken...).

Onze picknick spelen we binnen (degenen die een warme tas koffie of soep willen) in "Herenkeet" nabij Flauwersinlaag midden het grote natuurontwikkelingsgebied "Plan Tureluur". Het programma kan flexibel aangepast worden naargelang de weersomstandigheden.

Leiding: Rik Theuws en Luc Winters.
Onkosten: volwassenen: 13 Euro
Beneden 20 jaar: 8 Euro
Maximum: 35 Euro per gezin.

Er wordt betaald in de autocar tijdens de heenreis.

NIET VERGETEN :

Verrekijker, eventueel telescoop, laarzen en grote knapzak. Lichte regenkleding in de rugzak (voor de strandwandeling) kan altijd van pas komen.

INSCHRIJVING :

Naam en opstapplaats doorgeven aan Marc Geuens (Tel.: 0478 54.22.51), mailadres: marcgeuens1@telenet.be De plaatsen zijn beperkt, schrijf daarom tijdig in.

Opgeven zeker vóór 1 februari !

VERTREK AUTOCAR :

Hechtel kruispunt:	6.00 uur
Eksel Gemeenteplein:	6.10 uur
Lindel Pastorij:	6.15 uur
Overpelt gemeentehuis:	6.20 uur
Neerpelt "GAMMA":	6.30 uur
Overpelt Houtmolen rond punt:	6.35 uur
Lommel Barrier kruispunt:	6.40 uur
Lutlommel dancing "Shaft":	6.45 uur
Lommel Stationsstraat Q-8 station:	6.50 uur

Zaterdag 20 februari 2010

Beheerswerken in “Het Plat” te Overpelt

Leiding: Theo Renckens en Luc Winters.
Samenkomst: om 9 uur aan de schapenstal op het einde van de Palisstraat te Overpelt (Holven).
Uit te voeren beheerswerken: onderhoud en aanleg van de wandelwegen
(opslag verwijderen, afvoergreppels maken enz.)
Laarzen noodzakelijk.

Dinsdag 23 februari 2010

Cursus “Vogelzang in het bos”: eerste theorieles

Lesgever: Koen Leysen.
Lokaal en aanvang: “Het wateringHUIS”, Oude Maai 80 te Lommel-Kolonie om 19.30 uur.
Voor meer informatie zie elders in deze Zonnedauw
of op website www.natuurpunt-noordlimburg.be.

Zaterdag 27 februari 2010

Beeldmontage: “Lesbos”

Presentatie: Jan Cornelissen en Ivo Schouteden.
Lokaal en aanvang: 20.00 uur in O.C. Palethe, Jeugdlaan te Overpelt.
Met deze kwaliteitsvolle presentatie van deze professionals staan we garant voor een onvergetelijke avond over de Lesbische fauna en flora.

Maandag 1 maart 2010

Beheerswerken in “Vloeiweiden” te Lommel-Kolonie

Leiding: Pierre Alaerts.
Samenkomst: telkens aan het “Het wateringHUIS”
Uit te voeren werken: De bevoeiing op de percelen inzetten
De eerste week van maart vangen de jaarlijkse bevoeiingswerkzaamheden op onze vloeiweidenpercelen weer aan zodat de bezoekers tijdens de geleide wandeling van de eerste zondag op 7 maart ter plaatse kunnen zien hoe er nu nog steeds “gewitterd” wordt. Ook de twee volgende weken van maart zal er gewitterd worden op de overige percelen. Gedurende de eerste helft van maart kunnen wij dus dagelijks hulp gebruiken van werkwillige liefhebbers. Iedereen is welkom, het werk is licht, werkmateriaal is voorradig, enkel laarzen zijn in dit geval noodzakelijk.
Voor meer inlichtingen kun je even naar Pierre of Albert bellen.

Zondag 7 maart 2010

Geleide natuurwandeling in “De Vloeiweiden” te Lommel-Kolonie

Leiding: Noord-Limburgse Natuurgidsen, Henri Vaesen en Carl Vertommen.
Samenkomst: telkens om 14 uur aan het einde van de Koloniestraat of om 13.45 uur aan “Het wateringHUIS”.
Tijdens deze wandeling kan de bevoeiing van onze percelen op blok II ter plaatse bewonderd worden.

Dinsdag 9 maart 2010

Cursus “Vogelzang in het bos”: tweede theorieles

Lesgever: Koen Leysen.
Lokaal en aanvang: “Het wateringHUIS”, Oude Maai 80 te Lommel-Kolonie om 19.30 uur.

Zaterdag 13 maart 2010

Cursus “Vogelzang in het bos”: eerste praktijkles

Lesgever: Koen Leysen.
Locatie en aanvang: Nog te bepalen, wordt meegedeeld tijdens theorielessen.

Zondag 14 maart 2010

Maandelijks Watervogeltelling - Noord-Limburgse plassen

Leiding: André Geypen en Michel Emmers.
Samenkomst: om 8.15 uur aan het kruispunt te Lommel-Barrier, deelnemers(sters) dienen echter vooraf André eens op te bellen. Tel.: 011/54.61.13.

Zaterdag 20 maart 2010

Cursus “Vogelzang in het bos”: tweede praktijkles

Lesgever: Koen Leysen.
Locatie en aanvang: Nog te bepalen, wordt meegedeeld tijdens theorielessen.

Zondag 21 maart 2010

Initiatiecursus digitale fotografie(1 ste les).

Lesgeefster: Monique Bogaerts
Samenkomst: van 9 tot 12 uur in “Het wateringHUIS” .
Onkosten: voor de 2 lessen 6 euro voor Natuurpunt-leden; 10 euro voor niet-leden.
Vooraf inschrijven bij Marc Geuens,
liefst per e-mail: marcgeuens1@skynet.be (GSM: 0478/542251)
Zie ook artikel in deze Zonnedauw “Fotofestival 2010 Natuurpunt Noord-Limburg”.

Zaterdag 27 maart 2010

Beheerswerken in en om “Het wateringHUIS”

Opzet is om eenmaal per kwartaal “Het wateringHUIS” binnen maar ook buiten (de onmiddellijke omgeving) een poets- en onderhoudsbeurt te geven. Iedereen is welkom, zowel mannen als vrouwen.
Samenkomst: aan het “Het wateringHUIS” van 9 uur tot 12 uur.

Zondag 28 maart 2010

Initiatiecursus digitale fotografie(2de les).

Lesgeefster: Monique Bogaerts
Samenkomst: van 9 tot 12 uur in “Het wateringHUIS” .
Zie ook 21 maart en artikel in deze Zonnedauw
“Fotofestival 2010 Natuurpunt Noord-Limburg”.

Zondag 4 april 2010 PASEN

Geleide natuurwandeling in "De Vloeiweiden" te Lommel-Kolonie

Leiding: Noord-Limburgse Natuurgidsen: Rudi Wouters en Marie-Louise Bosmans.
Samenkomst: telkens om 14 uur aan het einde van de Koloniestraat of om 13.45 uur aan "Het wateringHUIS".

Maandag 5 april 2010 (Paasmaandag)

A. Uitstap naar "Het Militair Domein" te Helchteren

Leiding: Albert Geuens.
Samenkomst: om 8.00 uur op de parking van A.V.T. (Atletiekvereniging Hechtel), de 1ste weg ten zuiden van het ronde punt ten zuiden van Hechtel op de oude baan Eindhoven-Hasselt.
Het is een daguitstap tot 17 uur en dus picknick niet vergeten, maar er is mogelijkheid om af te haken om 12 uur.
Stevig schoeisel is aan te raden.

B. Samenstellen en verzenden van Zonnedauw nr. 2 - 2010

Samenkomst: om 20.00 uur in De Geer te Eksel.

Cursus Vogelzang in het bos

Een vroege ochtend in het voorjaar. Het bos wordt wakker met een indrukwekkend ochtendconcert van de vogels. Maar welke vogels horen we allemaal? In deze cursus leren we (na die van de tuinvogels vorig jaar) de geluiden van de bosvogels kennen en herkennen. Is het nu een Koolmees of een Zwarte Mees, een Groene Specht of toch een Zwarte of misschien wel een Boomklever. Je leert er alles over in deze cursus. Naast een uitgebreide reeks geluiden krijgt u ook van elke vogel wel een stukje film te zien.

Organisatie: Natuurpunt Noord-Limburg

Wanneer: Theorie

- dinsdag 23 februari 2010 aanvang 19h30

- dinsdag 9 maart 2010 aanvang 19h30

Praktijk

- zaterdag 13 maart tijdstip zal later bepaald worden

- zaterdag 20 maart tijdstip zal later bepaald worden

Waar:

In het Wateringhuis Oude Maai 80 3920 Lommel-Kolonie

Lesgever:

Koen Leysen, educatieve medewerker van Natuurpunt-Educatie

Deze cursus is een vervolg op "Vogelzang rond huis en tuin" en is gericht op onze bosvogels. Degene die het enthousiasme van de lesgever Koen Leysen kennen begrijpen waarom deze cursus niet te missen is.

Deelnameprijs:

Leden Natuurpunt: 12 euro en niet-leden: 20 euro

Hoe inschrijven:

Geef naam en adres via mail of telefoon door aan : Toon Jansen, mail: totom@telenet.be

tel: 011/542316 en schrijf de deelnameprijs over op nr 456-1122989-47 van Natuurpunt Noord-Limburg.

Als de deelnameprijs op de rekening staat ben je ingeschreven

Er zijn maximum 30 deelnemers toegelaten!!

FOTOFESTIVAL 2010

Natuurpunt Noord-Limburg

Zoals reeds aangekondigd in vorige uitgave van Zonnedauw willen we in 2010 bijzondere aandacht schenken aan natuurfotografie. De digitalisering van de beeldvorming is nu helemaal ingeburgerd. Fotografieren met filmrolletjes lijkt verleden tijd, nu de resolutie van het digitaal beeldvermogen de vroegere fotografietechnieken begint te benaderen.

Het is algemeen bekend dat natuurliefhebbers heel vaak en gemakkelijk omgaan met het fototoestel. Sommigen halen daarbij een haast professioneel niveau, anderen weten intuïtief met een compactcamera boeiende reportages te maken over onze uitstappen of rond een bepaald thema.

We doen met deze een oproep aan ieder van jullie om mee te doen aan een wat we gedoopt hebben "FOTOFESTIVAL 2010".

Om in de stemming te komen is er op zaterdag 27 februari 2010 om 20 uur in het ontmoetingscentrum PALETTE te Overpelt een foto- en filmnatuurreportage van het Griekse eiland "Lesbos" gemaakt door Jan Cornelissen en Ivo Schouteden, die in 2009 mede hebben deelgenomen aan een 16-daagse natuurexploratie in Lesbos, een organisatie van Natuurpunt Noord-Limburg.

Een professionele fotografe, Monique Bogaerts, is bereid gevonden om ons op 21 en 28 maart 2010 van 9 tot 12 uur in het wateringHUIS te Lommel-kolonie wegwijs te maken in digitaal fotograferen in het algemeen en "NATUURFOTOGRAFIE" in het bijzonder. Onkosten: 6 euro voor Natuurpuntleden en 10 euro voor niet-leden. Vooraf inschrijven bij Marc Geuens liefst per email (marcgeuens1@skynet.be) of per gsm 0478/542251

Vervolgens is het de bedoeling om een groot arsenaal beeldmateriaal van deze talrijke amateur-fotografen te verzamelen met betrekking tot NATUUR in de ruime

betekenis, waarbij tevens reportages van onze activiteiten mag verstaan worden. In het bijzonder kijken we uit naar foto's van onze natuurgebieden. Aan de hand van dit beeldmateriaal zal een ruime fotopresentatie voorbereid worden, waarbij we denken aan een of meerdere projectieavonden in Palethe, een fototentoonstelling in Palethe of in het WateringHUIS, een blijvende presentatie over onze natuurgebieden voor regelmatige projectie ten behoeve van de bezoekers aan het WateringHUIS.

Bij wijze van toepassing vinden jullie in ons ledenblad steeds mooie foto's gemaakt door onze leden, zoals in dit blad de winterse impressies rondom het wateringHUIS of de foto's van de herfstuitstap.

Er is door onze Natuurpuntafdeling voorzien in een speciale computeropslagcapaciteit van dit digitaal beeldmateriaal bij de computer van Paul Verheyen, Kleinmolenstraat 8, 3910 Neerpelt, tel.: 011/64 02 22, e-mail: pool.verheyen@skynet.be. Iedereen kan aldaar vanaf nu foto's bezorgen via mail of geheugenstick of cd.

De deelnemers mogen zich einde 2010 aan een waardering verwachten voor hun gepresteerd werk. Doe dus mee en we maken er samen iets moois van. *Werkgroep VERENIGING Natuurpunt Noord-Limburg.*

Cursus-aanbod in heel de regio van NATUURPUNT

Om het cursus-aanbod in onze regio door alle Noordlimburgse Natuurpunt-afdelingen op elkaar af te stemmen kwam men tot onderling overleg en afspraken. En onderstaand vinden jullie het aanbod voor het ganse jaar 2010.

CURSUS VOGELS IN DE TUIN

Wat:	Algemene voorstelling van de meest voorkomende tuinvogels. Er wordt vooral nadruk gelegd op het herkennen en niet op de geluiden.
Theorie:	dinsdag 2 en 9 februari, van 19.30 tot 22.30uur.
Waar:	Buurthuis van Ellikom, Weg naar Ellikom 243, 3670 Meeuwen-Gruitrode.
Excursie:	zaterdag 13 februari, van 9.00 tot 12.00uur, locatie wordt meegedeeld tijdens de theorielessen.
Prijs:	15 euro voor Natuurpunt-leden, 25 euro voor niet-leden.
Info en inschrijvingen:	marleen.massonnet@gmail.com - 0487-55 24 87

CURSUS VOGELZANG IN HET BOS

Wat: Theoretische achtergronden bij vogelzang en voorstelling van de meest voorkomende zangvogels in het bos.
Theorie: dinsdag 23 februari en 9 maart, 19.30u – 22.30u
Waar: Wateringhuis, Oude Maai 80, 3920 Lommel.
Excursie: zaterdag 13 maart en 20 maart, uur en locatie wordt meegedeeld tijdens de theorielessen.
Prijs: 12 euro voor Natuurpunt-leden, 20 euro voor niet-leden.
Info en inschrijvingen: Toon Jansen totom@telenet.be – 011-54 23 16

CURSUS NATUUR-IN-ZICHT

Wat: Voor iedereen die meer wil te weten komen over de natuur, geen voorkennis vereist. Tijdens een tiental activiteiten maak je kennis met planten, dieren, ecologie, landschappen en biodiversiteit. Na deze cursus heb je een basisinzicht in de natuur om je heen.
Theorie: donderdag 18, 25 maart, 1, 8 en 15 april van 19.00 tot 22.00 uur.
Waar: Smeethof, Smeethofweg 1, 3950 Bocholt
Excursie: zondag 21, 28 maart en 5, 11 en 18 april van 9.00 tot 12.00 uur
Prijs: 60 euro
Info en inschrijvingen: www.c-v-n.be - 011-26 54 82 of Rik Bosmans 089-46 41 14.

CURSUS ZOOGDIEREN

Wat: Cursus voor beginners, de ecologie en kenmerken van de inheemse zoogdieren worden overlopen.
Theorie: donderdag 1, 8, 15, 22, 29 april, van 19.30 tot 22.30uur
Waar: Milieuklas (achterkant kringwinkel), Steenweg Wijchmaal 66, 3990 Peer.
Excursie: donderdag 6 mei, 19.30u – 22.30u, locatie wordt meegedeeld tijdens de theorielessen.
Prijs: 35 euro voor Natuurpunt-leden, 45 euro voor niet-leden.
Info en inschrijvingen: marleen.massonnet@gmail.com - 0487-55 24 87

PLANTEN VOOR BEGINNERS

Wat: De deelnemers leren een systematiek aan om planten in het veld te herkennen.
Waar: de Schans, Rode Kruisplein, 3980 Hechtel-Eksel
Theorie: dinsdag 4 en 11 mei van 19.30 tot 22.30 uur
Excursie: dinsdag 18, 25, 22 juni en 6 juli en 3 augustus, telkens om 19:30 uur, plaats wordt meegedeeld tijdens de theorielessen.
Prijs: 21 euro voor Natuurpuntleden, 35 euro voor niet-leden.
Info en inschrijvingen: natuurpunt.hechtel-eksel@skynet.be - 011-73 12 79

CURSUS NACHTVLINDERS

Wat: Deze cursus laat de deelnemers kennismaken met de uitgebreide soortenrijkdom aan nachtvinders. Naast de ecologie, levenswijze en voorkomen wordt heel wat aandacht besteed aan de herkenning van de verschillende groepen nachtvinders.
Theorie: donderdag 20 en 27 mei, 19.30u tot 22.30u
Waar: bezoekerscentrum Hageven/De Wulp, Tussenstraat 10, 3910 Neerpelt
Excursie: zaterdag 28 mei en zaterdag 23 juli, uur en locatie wordt meegedeeld tijdens de theorielessen.
Prijs: 12 euro voor Natuurpunt-leden, 20 euro voor niet-leden.
Info en inschrijvingen: lou.buckinx@skynet.be - 0475-22 07 77

CURSUS ZWALUWEN

Wat: Oprissing van de verschillende zwaluwen, met aansluitend bezoek aan zwaluwentil.
Theorie en excursie: zaterdag 12 juni, van 13.30 tot 17.00uur
Waar: start aan het bezoekerscentrum Hageven/De Wulp, Tussenstraat 10 3910 Neerpelt

Prijs: 3 euro voor Natuurpunt-leden, 5 euro voor niet-leden.
Info en inschrijvingen: lou.buckinx@skynet.be - 0475-22 07 77

PADDENSTOELEN VOOR BEGINNERS

Wat: Een eerste kennismaking met het herkennen en benoemen van paddenstoelen, geen voorkennis vereist.
Theorie: maandag 27 september en 4 oktober, van 19.30 tot 22.30 uur.
Waar: De Schans, Kruisplein, 3980 Hechtel-Eksel
Excursie: zondag 10 en 17 oktober, van 9.30 tot 12.30 uur, locatie wordt meegedeeld tijdens de theorielessen
Prijs: 20 euro voor Natuurpunt-leden, 28 euro voor niet-leden
Info en inschrijvingen: natuurpunt.hechtel-eksel@skynet.be - 011-73 12

Ook goed om weten:

PUBLIEKE ACTIVITEITEN VAN OMLIGGENDE AFDELINGEN :

7 maart 2010: Eetfestijn Natuurpunt (NP Neerpelt, Hamont-Achel en Bocholt) in Parochiezaal van Sint-Huibrechts-Lille)

(INTER)NATIONALE CAMPAGNES:

Vogels voeren en beloeren – 6 en 7 februari 2010

Plaats een voederplank of hang vetbollen in je tuin en tel de vogels. Door het voeren komen de vogels dicht genoeg om de soorten te herkennen en te tellen. Natuurpunt heeft jouw telgegevens nodig om de talrijkheid en verspreiding van tuinvogelsoorten te kennen.

Info: www.natuurpunt.be/tuinvogels

Earthhour – 27 maart 2010

Van 20.30u tot 21.30u zullen opnieuw meer dan één miljard mensen wereldwijd symbolisch alle lichten doven. Een heel krachtig signaal waarmee WWF wil aantonen dat mensen, door samen te werken, wel degelijk een verschil kunnen maken in de strijd tegen de klimaatverandering.

Info: www.wwf.be

'Durf tuinieren zonder' week – van 22 tot 28 maart 2010

Tijdens de week van 22 tot 28 maart 2010 trekken verschillende Vlaamse gemeenten de pesticidenvrije kaart. Sensibiliserende acties naar pesticidenvrij tuinieren worden deze week extra in de verf te zet. Volg tijdens deze week infosessies over pesticidenvrij tuinieren, lever zelf je pesticiden in en vraag bij Velt ook een 'Zonder is gezonder'-tuinbordje aan. Iedereen durft!

Info: www.durftuinierenzonder.be

Meer info ook te vinden op www.tandemweb.be

Reis Canada 12 juni 2010 tot en met 27 juni 2010

Het programma begint vorm te krijgen. De vlucht is geboekt, het hotel van onze eerste overnachting in Calgary is in orde. De huur van de auto's wordt deze maand afgerond en de reserveringen in de verschillende natuurparken zijn lopende.

Graad hadden we dat je de resterende bedrag van € 1.000 voor eind januari 2010 stort op het rekeningnummer 456-1122989-47 van Natuurpunt Noord Limburg met vermelding "reis Canada".

Een eerste samenkomst is gepland op vrijdag 27 februari 2010 om 20.00 uur in de Geer in Eksel. We stellen u dan het programma voor en maken praktische afspraken.

Jeugdbond voor Natuur en Milieu

JNM Teutenland (actief in Overpelt, Neerpelt, Lommel, Hamont-Achel, Bocholt en Peer)

JNM Teutenland bezorgt ons volgend overzicht van hun geplande activiteiten. Vermits men zich niet wil vastpinnen aan een strak activiteitenschema, is de lijst niet noodzakelijk volledig en kunnen data mogelijk wijzigen. Vermits het om een kleine groep jongeren gaat is een strak schema niet nodig. De JNM-leden worden tijdig voorafgaandelijk verwittigd van de geplande activiteiten.

- Zeelandreis (zaterdag 6 februari, organisator JNM-Limburg).
- Nacht v/d Duisternis (27-28 februari, organisator NP Hamont-Achel, normaal gezien aan de Bever)
- Eetfestijn Natuurpunt (7 maart, NP Neerpelt, Hamont-achelen Bocholt, in Parochiezaal Sint-Huibrechts-Lille)
- Zwerfvuilactie (20-21 maart, door limburg.net, tegen vergoeding).
- Poeleninventarisatie (17 april, JNM-Teutenland, plaats nog niet bekend).
- Nachtzwaluwtocht (3 juli, JNM-Teutenland, verschillende locatiemogelijkheden)
- Big Jump (11 juli, 15 uur, JNM-Teutenland en Green vzw, passantenhaven Neerpelt, Spring mee in het kanaal als protest tegen vervuiling van water, actie voor properder water, deze actie wordt georganiseerd op verschillende plaatsen in heel Europa op hetzelfde tijdstip, (www.bigjump.be).

www.jnm.be/teutenland
Hans CLAES, voorzitter
Hansclaes@hotmail.com
Tel.: 011/661861

Tuinen- en landschapsreis naar Engeland van 30 april 2010 tot en met 3 mei 2010

Het programma staat op punt.

- 30 april : reis per autocar van Limburg Internationaal naar Calais, vervolgens per boot naar Dover en dan naar Hampton Court.
- 1 mei : Valley Garden en Savill Garden.
- 2 mei : Landschaps- of stadswandeling in de voormiddag. 's Namiddags Winkworth Arboretum
- 3 mei : Great Comp Garden.

Wijzigingen zijn altijd mogelijk, al hebben we alles gereserveerd. Soms wordt een tuin of kasteel volledig afgehuurd door een organisatie. We hebben echter reserve reserveringen lopen.

Het verblijf is geboekt in "Europa Gatwick Hotel" in Maidenbower.

Graag hadden we dat je de resterende € 160 voor eind januari 2010 stort op het rekeningnummer 456-1122989-47 van Natuurpunt Noord Limburg, met vermelding "reis Engeland".

Op 6 maart 2010 om 20.00 uur worden al de deelnemers uitgenodigd in het Ontmoetingscentrum De Schans, Rode Kruisplein in Hechtel in zaal C5-C6 om samen het programma te bespreken en praktische afspraken te maken.

ACTIVITEITEN

VERSLAGGEVING

Ardennen met Natuurpunt Noord-Limburg, 8 november 2009

Nadat de laatste natuurliefhebbers om 7u40 op de bus stapten, konden we vertrekken naar 'de mooiste herfstwandeling' van de afgelopen 10 jaar. De bestemming was de omgeving van St.-Vith waar de wandeling startte in Aldringen. De eerste vogels die ons verwelkomden bij een vijver waren blauwe reiger (*Ardea cinerea*) en grote zilverreiger (*Ardea alba*), ook ijsvogel (*Alcedo atthis*) en goudvink (*Pyrrhula pyrrhula*) lieten zich horen en bewonderen. De dag begon dus goed en we gingen met een goed gevoel verder richting Crombach. Onderweg werden onze inspanningen nog meer beloond, maar liefst 2 rode wouwen (*Milvus milvus*) zweefden mooi boven een bos.

Een beetje verder verraste onze gids Olav de groep met een lekker borreltje omwille de 10de wandeling onder zijn leiding in de Ardennen. Nu hadden we niet alleen een goed, maar ook een warm gevoel en konden we onze tocht verder zetten. Al snel zagen we nog twee solitaire rode wouwen. Steeds rode wouwen zou eentonig zijn geweest en daarom kwam er ook een sperwer (*Accipiter nisus*), havik (*Accipiter gentilis*) en mannetje blauwe kiekendief (*Circus cyaneus*) tevoorschijn. De buizerden (*Buteo buteo*) lieten zich ook niet onbetuigd. Aangekomen in Crombach konden we onze boterhammen opeten in het cafeetje 'O Schulmarjanne' waar we lekkere trappist of warme koffie konden krijgen. Sommigen bleven buiten staan om eventuele kraanvogels (*Grus grus*) op te wachten, maar ze moesten zich tevreden stellen met een groep van 9 aalscholvers (*Phalacrocorax carbo*) en een blauwe kiekendief. Nadat iedereen verzadigd en opgewarmd was konden we weer vertrekken. De wolken waren weggetrokken en het prachtig landschap werd verlicht door het zonnetje. Ook glanskop (*Parus palustris*) en boomklever (*Sitta europaea*) merkten dit en lieten zich goed horen. Nog steeds werden er buizerden opgemerkt, over de gehele dag telden we er maar liefst 26! Er werd niet alleen naar boven gekeken, maar ook aan de grond waren er leuke bezienswaardigheden. Langs de paden stonden sleedoorn

(*Prunus spinosa*) en meidoorn (*Crataegus spec.*). Luc Winters was zijn paddenstoelengids niet vergeten en wist ons te vertellen welke soorten er voor onze neus stonden, bijvoorbeeld roodvoetrussula (*Russula xerampelina*) en trechterzwam (*Clitocybe spec.*).

Bijna de gehele dag hadden we door het open en prachtig land-

schap gewandeld waar we eventueel kraanvogels konden zien (we hadden een grote kans, omdat de wind uit het oosten blies), maar helaas geen kraanvogel liet zich zien. Het laatste stuk van de wandeling werd het open landschap verlaten om een stukje bos te doorkruisen, het was hier dat Jef Kerkhofs zijn vinger naar boven stak en riep dat hij kraanvogels hoorde. Bert Geuens geloofde er niets van, maar even later hoorde iedereen deze prachtige vogels roepen. Als 'kippen zonder kop' begonnen we het bos uit te lopen en werden we overdonderd door maar liefst 3 groepen kraanvogels die samen een totaal vormden van 422 stuks! Nu konden we met een tevreden gevoel richting bus, waar Natuurpunt Noord-Limburg ons trakteerde op een lekkere borrel Jägermeister. Onze bus stond op de parking van het 'biermuseum', dus een prachtige

gelegenheid om nog snel een biertje te proeven. Na deze halte hadden we een rustige terugrit en zeker weten dat er gedroomd werd over kraanvogels.....! Deze dag telde in totaal 51 soorten vogels, waaronder verschillende leuke krenten!

Bedankt Olav, tot de elfde keer!
Pieter COX

Is bio beter voor de natuur?

(<http://www.bioforum.be/v2/consument.aspx?artikelID=1367>)

Wij ontvingen vanwege Maarten Beyen deze bijdrage uit de nieuwsbrief van bio-shop Klimop.

Op de hierboven vermelde website vind je een overzicht van het wetenschappelijk onderzoek naar de impact van biologische landbouw op de natuur. Hierbij beschouwen ze 4 aspecten: flora (planten), fauna (dieren), bodemleven en de invloed op het landschap.

We pikken er het stukje over de fauna uit:

Fauna: meer vlinders, vogels en andere dieren. Meerdere studies hebben aangetoond dat er op biologische bedrijven meer insecten zijn, zowel qua aantal als qua diversiteit. Ook vogels zijn talrijker rond biologische bedrijven, zowel in aantal als diversiteit. Het rapport van de Soil Association meldt 25% meer vogels aan de randen van biopercelen, en 44% meer vogels op de biopercelen tijdens de herfst en winter. In een recent onderzoek van het Instituut voor Natuurbehoud wordt gewezen op de mogelijkheden die landbouwers hebben om vogels nieuwe kansen te geven. Biolandbouwers passen deze maatregelen meer toe dan hun gangbare collega's. Een voorbeeld: het onderzaaien van gras of klaver tussen de gewassen heeft als voordeel dat er minder onkruid groeit en dat erosie voorkomen wordt. Bovendien heeft het een aangetoond gunstig effect voor het broedsucces van patrijzen en andere akkervogels, omdat er meer ongewervelden –voedsel voor vogels- voorkomen. Er wordt dan immers een jaar niet geploegd, wat goed is voor de overleving van in de bodem overwinterende of verpoppende insecten. Opmerkelijk is ook een studie naar vleermuizen op landbouwbedrijven. Bioboerderijen blijken veel meer onderdak te geven aan vleermuizen. Zowel het aantal soorten als de dichtheid bleken hoger te liggen op biobedrijven: er was 84% meer vleermuisactiviteit en gemiddeld kwamen er meer soorten vleermuizen voor op biobedrijven.

VOGELS

BIJZONDERE WAARNEMINGEN

Akkervogels in Lommel .

De meeste vogelsoorten uit het landbouwgebied gaan sterk achteruit. Enkele van deze voor ons bekende akkersoorten zijn geelgors, patrijs en veldleeuwerik.

GEELGORS:

Achteruitgang van maar liefst 80% in Vlaanderen in 30 jaar!

Oorzaken:

- verdwijnen van zadenrijke graanstoppels (wintervoedsel)
- verdwijnen van kleine landschapselementen (broedhabitat)

VELDLEEUWERIK:

Achteruitgang van maar liefst 95% in Vlaanderen in 30 Jaar!

Oorzaken:

- gebrek aan wintervoedsel.
- te snel dichtgroeien van grasland en graan maakt het gewas ontoegankelijk
- maïs is ongeschikt.
- verdwijnen van open landschap.

PATRIJS:

Achteruitgang van maar liefst 50% in Vlaanderen in 30 Jaar!

Oorzaken:

- grote kuikensterfte door voedselgebrek (te weinig insecten), belagers en slecht weer
- verdwijnen van ruigte
- minder zaden of gemorst graan in velden en randen

Wat kan men doen:

Landelijk worden er verschillende acties ondernomen naar de akkervogels toe. Dit gebeurt door inzaaien van kleine akkers met graan en door dit graan niet te oogsten ontstaan er veldjes waar bv. gorzen hun wintervoer kunnen vinden. Als deze veldjes nog niet genoeg voer leveren, kan men bijvoeren met graan en andere zaden. In samenwerking met de boeren wordt er aan perceelrand-, en beekrandbeheer gedaan. Hier worden stroken langs beek of percelen niet bemest en later gemaaid zodat de vogels hier kansen krijgen om te nestelen en te fourageren. De boer ontvangt hier een vergoeding voor.

Wat gebeurt er in Lommel:

Op de Riebos worden er enkele percelen ingezaaid en niet geoogst. Deze acties worden uitgevoerd door Natuurpunt Noord-Limburg. Dré en Pierre hebben twee veldjes ingezaaid. Indien er deze winter niet voldoende zaden aanwezig zijn zal er bijgevoerd worden. Ook op de Vriesputten vlakbij het Vlinderbos is een akker ingezaaid die niet geoogst zal worden. Dit is uitgevoerd door ANB. Verder lopen er onderhandelingen met enkele boeren om aan randbeheer te doen.

Hoe vergaat het de geelgors op dit moment in Lommel:

Op de Riebos en Blekerheide zit nog een kleine populatie geelgorzen. Ook verspreid over Lommel komen er nog een aantal broedparen voor. Daarom is het belangrijk dat de populatie in de Riebos versterkt wordt zodat vogels van hieruit kunnen uitzwermen en zo andere gebieden weer bevolken.

Situatie geelgors in 2009

Doelstelling:

De populatie geelgorzen in de Riebos versterken maar eveneens bekijken hoe we de restpopulatie in andere gebieden kunnen uitbreiden om zo tot een gezonde populatie geelgors te komen in Lommel.

De resultaten en acties zijn te volgen op volgende link:
http://www.natuurpunt-noordlimburg.be/vogels_projectgeelgors.html

Toon JANSEN

Wij hebben de ambitie om u beter te verzekeren.
En om uw vermogen beter te laten renderen.

Philip & Nele Gutschoven

31365 GA - RPR HASSELT 0858.060.812

Nieuwe Markt 31 • 3900 Overpelt
Tel. 011/66 13 12
Philip.Gutschoven@dvvlp.be

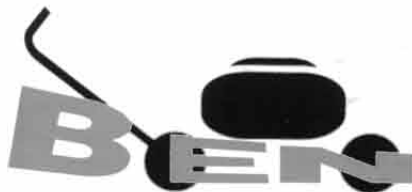
Openingsuren:

Ma Di, Do: 09.00-12.00 en 14.00-16.00
Wo: 09.00-12.00 • Vr: 09.00-12.00 en 14.00-18.00

Raad op mensenmaat

TUINMACHINES & TOEBEHOREN

BEN MERTENS

Astridlaan 214 - 3900 Overpelt

Tel. 011 - 66 43 00

Open vanaf 19 u. - Woe. gesloten

SCHILDER- & BEHANGWERKEN

Omdat u staat op kwaliteit!

Marc Geuens

0478 542251

Lommelsebaan 64
3940 Hechtel-Eksel

KAMPEER- EN BUITENSPOORTZAAK

Galerij Vivaldi, LOMMEL, 011/554450

Open: van 10.00 tot 18.00 u. denoutback@scarlet.be
Zondag en Maandag gesloten.
Bezoek onze site: www.denoutback.be

DE MISPEL

Dorpsstraat 148

3900 - Overpelt - tel./fax: 011/66.32.37

Uw natuurwinkel met een ruim assortiment aan voeding, huidverzorging, voedingssupplementen en geschenken.

Allergie of voedingsprobleem? Wij helpen u.

Maandag gesloten

LIMBURG INTERNATIONAL
UW REISBURO I

Stationsstraat 1 bus 1 3910 NEERPELT Tel. 011/80 39 80 fax 011/ 64 03 23
e-mail: info@li-reizen.be (Lic. A 1267)

Uw reisburo en autocarbedrijf voor:

- Alle forfaitreizen
- Groepsreizen op maat
- Eëndagsreizen op maat
- Tickets voor lijnvluchten
- Verhuur autocars tot 72 plaatsen

Vraag vrijblijvend informatie.

Tot binnenkort!!!

LEOPOLDLAAN 118
3900 OVERPELT
TEL. 011/64.11.98

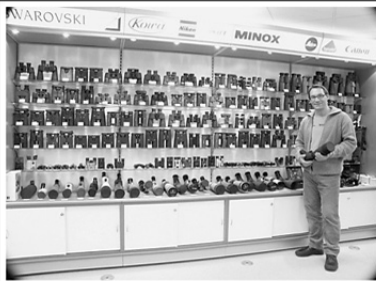

Foto Rooijmans

De verrekijker specialist
voor Nederland en België

met een assortiment van meer dan 170 verschillende verrekijkers en observatieteleascopen. Wij verkopen de topmerken: Leica, Swarovski en Zeiss.

Daarnaast zijn wij dealer van o.a. Bynolyt, Swift, Minolta, Nikon, Canon, Kowa, Minox, Steiner, etc...

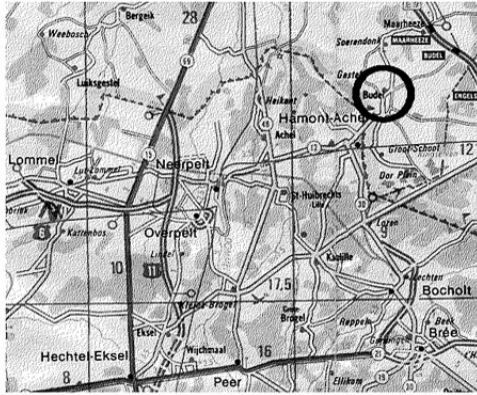
Foto Rooijmans

Markt 10 - 6021 CD - Budel
0495-494890
www.fotorooijmans.nl
h.rooijmans1@chello.nl

onze openingstijden:
maandag t/m donderdag
9.00-12.30 en 13.30-18.00

vrijdag
9.00-12.30 en 13.30-20.00

zaterdag
9.00-17.00

Uit sympathie

Overpelt Centrum

CORNER electro

F. Sleurs - Weltens

KEMPENPLEIN 16 NEERPELT

STERKE SERVICE!
STOUTE PRIJZEN!

de 3 Gwaentjes

In de oudste taverne van Peer
lekker eten en gezellig drinken
binnen of in onze sfeervolle zomertuin

Steenweg op Wijchmaal 3 - 3990 Peer

Tel.: 011/63 20 05

BIO SHOP

Neerpelt

MAARTEN BEYEN

STATIONSSTRAAT 22
3910 NEERPELT
Tel: 011 64 42 88
Fax: 011 66 50 77
E-mail: neerpelt@bioshop.be

KLIMOP

Stationsstraat 50 - 3910 Neerpelt

OPTIEK BEYEN

Zicht wordt uitstraling...

www.optiekbeyen.be

Brillen/Glazen
Nikon
Zeiss
Rodenstock
Mexx
Kappa
Puma
Brendel
Escada
Ines de la Fressange

Openingsuren	Voormiddag	Namiddag
Ma:	8.30u - 12.30u	13.30u - 20.00u
Di:	8.30u - 12.30u	13.30u - 19.00u
Wo:	8.30u - 12.30u	13.30u - 20.00u
Do:	8.30u - 12.30u	13.30u - 20.00u
Vrij:	8.30u - 12.30u	13.30u - 19.00u
Za:	8.30u - 12.30u	13.30u - 18.00u

Contactlenzen Verrekijkers Graverwerk Ludo Beyen
Barometers Weerstations Loepen Heleen Beyen

011/64 35 80 - info@optiekbeyen.be

Verwarming & Sanitair

Doe het zelf met advies

Lodewijk de Raetstraat 38
3920 Lommel

Tel.: 011 / 54 06 00

www.molsorga.be

KWANTEN BOUWMATERIALEN

Bouw Punt

Kwanten OVERPELT

GEVELSTENEN
DAKPANNEN
KLINKERS
MIX BETON
ISOLATIE
DAKRAMEN
MARMER
ARDUIN
GRANIET
ZAND & GRIND

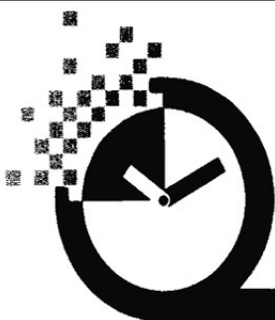
44 Stuifzandstr (Industriepark) 3900-Overpelt

Tel: 011 64 44 72

Fax: 011 66 13 09

E-mail: info@kwanten.com

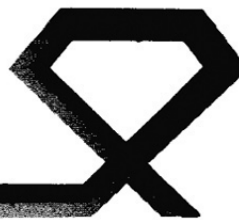
URL: http://www.kwanten.com

PLOEM

Dorpsstraat 44 3900 Overpelt

☎ 011/64 13 78

VREYSS

ELECTRO

Adelberg 15
3920 Lommel

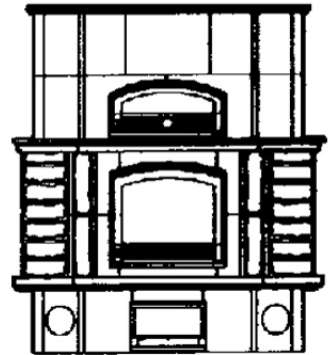
VERHEYEN NV

Garage - Tweedehandswagens

Lutlommel 147, 3920 Lommel

Tel.: 011/54 05 20
GSM 0475/24 98 62

BVBA GEERTS

Tegelkachels & Speksteenkachels
Exclusieve Houtkachels &
Inbouwhaarden
Retiesebaan 24 - 2460 KASTERLEE
Tel. (014)30 99 24 Fax : (014)30 99 25
E-mail: geertsr@pi.be
Website: www.geerts.be

DECKERS

PERMANENTE INTERIEUR-BEURS

Sellekaertsstraat 13 3900 Overpelt
Tel. 011/64.16.02 Fax. 011/66.30.45

e-mail: info@deckers.be
www.deckers.be

TAPIJTEN VAST TAPIJT VINYLvloeren LAMINAAT/PARKET TRAPLOPERS ENZ...

thijs bouw n.v.

Hamonterweg 84 3910 Neerpelt

Zaakvoerder: PAUL THIJS Tel.: (011)64 14 78 Fax (011)64 83 64

SOOGEN IVO PARKETvloeren

Winnerstraat 76 3941 EKSEL

Openingsuren: zaterdag van 10 uur tot 17 uur
woensdag van 14 uur tot 18 uur

e-mail: ivo.soogen@skynet.be

www.soogen.be

GSM 0475/76 07 82 0495/57 23 34

Rijschool HENDRIKS

Leopoldlaan 44
3900 Overpelt
tel. 011-80 98 80
fax 011-64 99 72

<http://www.hendriks.be>
e-mail info@hendriks.be

Rijschool HENDRIKS NV heeft vestigingen te

OVERPELT	Leopoldlaan 44	(011)80 98 80
ACHEL	Bien 6-8	(011)64 75 15
EKSEL	Heerstraat 12	(011)73 10 51
HAMONT	Nieuwstraat 1	(011)44 70 65
LOMMEL	Molsekiezel 66	(011)54 53 91
BALEN	Vaartstraat 72	(014)81 24 23
MEERHOUT	P. Haechtplein 7	(014)30 86 93
NEERPELT	Heerstraat 43	(011)64 13 39

Rijschool HENDRIKS NV heeft een speciaal erkende vestiging in het MPI St.-Elisabeth te Wijchmaal.

Kerkstraat 24, 3990 PEER
Tel./Fax 011/63.39.54

SAMSONITE : REISBENODIGDHEDEN VAN DE BESTE KWALITEIT
DIDL - O'NEILL - KIPLING - HEDGREN - BUREAUARTIKELN

Frank Swinnen
BROOD BANKET

Uw feesttaart = onze specialiteit

LUTLOMMEL 10 LOMMEL Tel.: (011)54 40 28

Woensdag gesloten

*Schilderwerken
Gielkens & Zn
Alle verf & behang
Vloerbekleding
Airles & meerkleurige
spuittechnieken*

HERBALIFE

U wilt een gezond ontbijt en meer energie!

U bent moe en uitgeput of U wilt betere sportprestaties!

U heeft misschien hulp nodig bij het afslanken?

Wij kunnen je helpen!!!

Patrick & Annemie Van Endert, Karel Martelstraat 12, 3920 lommel
Tel: 011/ 55 27 86 Gsm :0486 917 987 onafhankelijke herbalife distributeur

**Hoekstraat 55
3900 OVERPELT**

Tel.: (011)64 14 93

COPY CENTER BIEMANS B.V.B.A.

Vreyshoring 70 - 3920 Lommel
Tel. 011-54 97 42 Fax 011-55 54 99
info@biemans.be - www.biemans.be

KWALITEIT EN SERVICE

DIGITALE FULL COLOR & Z/W PRINTSERVICE

DIGITALE FOTOKOPIEEN A4/A3

PLANKOPIEEN, KLEURENKOPIEEN

SCHOOL EN KANTOORBENODIGDHEDEN

INBINDEN, PLASTIFICEREN, STEPELS

GRAVEREN, PAPIERWAREN, WENSKAARTEN

FAXSERVICE

Ontwerpen die bij u passen!
Voor alle gelegenheden

AANKONDINGEN: GEBOORTEKAARTJES * DOOPSUIKER *
UITNODIGINGEN: HUWELIJKEN * GOUDEN BRUILOFTEN *
WIJ MAKEN ONTWERPEN VOOR ALLES WAT U TE VIEREN HEEFT

st*r
design

st*r
design

* 0493-449076 *

...laat uw aankondigingen schitteren!

Watervogeltellingen 2008-2009

Met de afgelopen maartelling volbrachten de watervogeltellers hun 27ste telseizoen. In zes tellingen tussen oktober en maart werd weer een beeld gekregen van de stand van de watervogels op diverse locaties in Lommel. Jaarlijks worden zes zandputten (Hoeverbergen, Stevensvennen, Sahara, Kolonie, Sibelco en Put A24) en een deel van het Kanaal Bocholt-Herentals geteld.

Tellers

De volgende personen stonden garant voor de noeste arbeid, dit seizoen soms onder barre winterse omstandigheden: André Geypen, Ann Geypen, Cel Emmers en Gust Vergara.

Weeromstandigheden

Het weer is een belangrijke factor die het voorkomen en de aantallen van watervogels beïnvloedt. Deze winter kwamen daar de tellers nog eens pijnlijk achter, al was het maar vanwege de koude vingers die de soms barre temperaturen veroorzaakten. Het was sinds 1997 geleden dat er nog zo'n strenge vorst was als dit jaar in januari en februari. Tijdens de januari- en februaritelling lagen alle plassen vrijwel geheel dicht met ijs en waren er slecht hier en daar enkele wakken.

Resultaten

In tabel 1. worden de totaalresultaten weergegeven per telling.

	oktober	november	december	januari	februari	maart
Dodaars	3	9	8	0	0	5
Fuut	32	26	20	1	2	19
Aalscholver	17	43	16	18	14	3
Blauwe Reiger	6	6	7	1	2	3
Grote Zilverreiger		1				
Knobbelzwaan	9	12	12	1	6	0
Grauwe Gans	2					
Canadese Gans	106	100	24			2
Brandgans		1				
Dwerggans	1					
Nijlgans	8	12	11	3	4	5
Casarca	1	1				
Boerengans	4	5	4	4	8	8
Krakeend	0	37	51	38	38	0
Wintertaling	0	3	59	91	219	0
Wilde Eend	245	227	1607	1736	1743	214
Soepeend	24	10	7	33	0	3
Pijlstaart	0	0	0	0	1	0

Tafeleend	30	33	54	41	52	24
Krooneend					1	
Kuifeend	51	57	46	15	59	59
Grote Zaagbek	0	0	1	8	4	1
Waterhoen	4	12	8	13	5	4
Meerkoet	201	288	359	108	168	69
Scholekster						45
Zwartkopmeeuw						1
TOTAAL	744	883	2294	2111	2326	465

Tabel 1. Aantal getelde watervogels per soort per maand.

Aantal vogels

Het valt op dat het totale aantal watervogels juist gedurende het strenge winterweer het hoogst was. Met 8.780 exemplaren gedurende de hele winter is de winter 2008-2009 bovengemiddeld (7.487 in de periode 1982-2007). Vooral het hoge aantal getelde vogels in februari is opmerkelijk. Dat is doorgaans een maand waarin de aantallen ten opzichte van december en januari gehalveerd zijn.

Het is vooral de Wilde Eend die zorgt voor de hoge totalen. Het was alweer vijf winters geleden dat nog zo'n hoge aantallen geteld konden worden. Kennelijk zoeken Wilde Eenden van heinde en verre beschikbare wakken op. Met name de Put A24 bleek hiervoor zeer geschikt, waar tijdens het meest strenge winterweer bijna 1.000 Wilde Eenden verbleven.

De duikvogels lieten het tijdens de strenge vorst dan weer juist afweten. De aantallen Dodaarzen (0!), Futen, Aalscholvers, Blauwe Reiger en Meerkoeten bleken sterk gedaald te zijn vanaf het moment dat de vorst haar intrede deed. De aantallen Tafel- en Kuifeenden vielen dan weer mee, maar concentreerden zich in januari wel op de enige plas die toen nog gedeeltelijk open was (Put A24).

Een ander opvallend gegeven is dat van de Canadese Ganzen. Tot en met 2007 bedroeg het maximale aantal 25 exemplaren (17 december 2006). De 106 vogels van oktober 2008 steken daar ver boven uit.

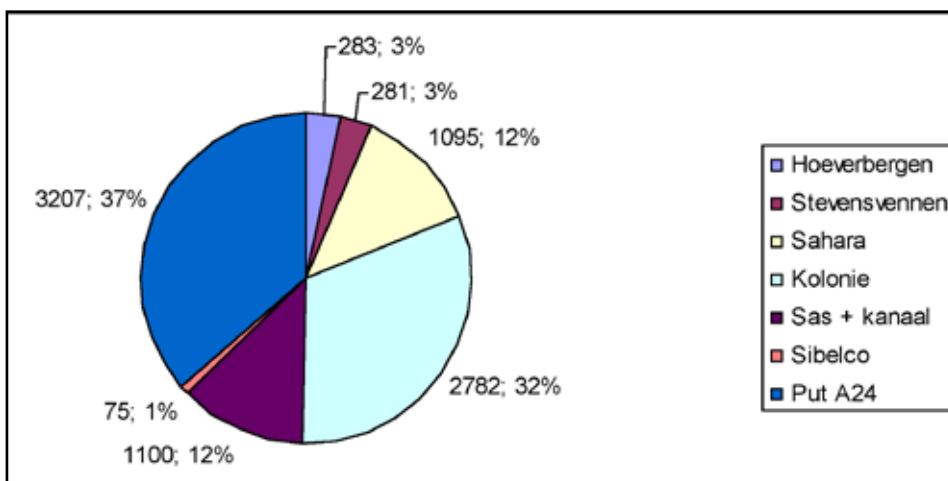
Aantal soorten

Ondanks een aantal afwezigen afgelopen winter (Brilduiker, Nonnetje) is het aantal soorten met 26 hoog. Alleen de winter van 2002-2003 evenaart dat aantal. In vergelijking met het gemiddelde van 19 soorten in de periode 1982-2007 is afgelopen winter dus een goed seizoen.

De Zwartkopmeeuw is een nieuwkomer en was sinds 1982 nog niet waargenomen tijdens de watervogeltellingen.

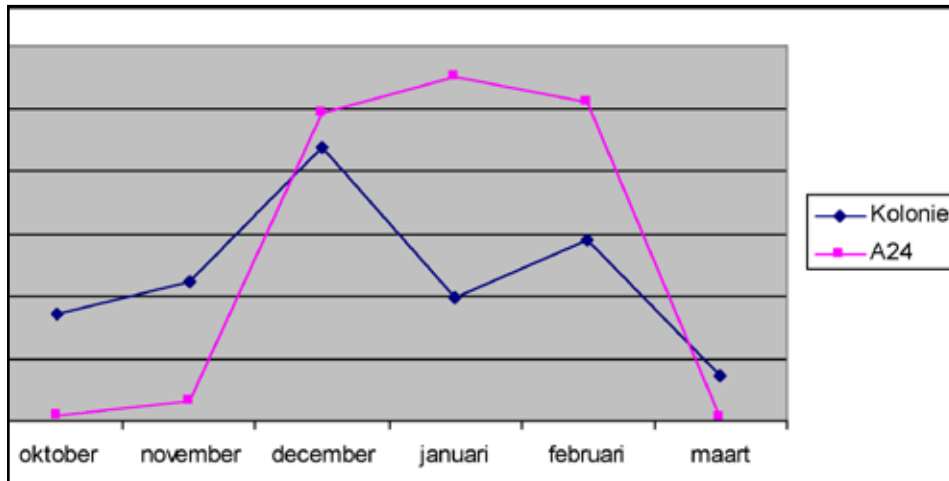
Locaties

In figuur 1. is het aantal en percentage weergegeven van het getelde aantal vogels per locatie.

Figuur 1. Aantal getelde vogels en percentage per locatie in de winter 2008-2009.

Het vrijwel gelijke aantal op de plassen Kolonie en Put A24 wijkt sterk af van de verdeling over 1982-2007. In die 25 jaar is Put A24 verreweg de belangrijkste met ruim 50% van het getelde aantal vogels en blijft de Kolonie steken op 13%. Figuur 2. zoomt nader in op de gegevens van beide locaties.

Figuur 2. Aantal getelde vogels per maand op de plassen kolonie en Put A24.

De sterke stijging in december op de plas Put A24 komt helemaal op conto van de Wilde Eend. De hoge aantallen op de plas Kolonie worden bepaald door meerdere soorten (Wilde Eend, Meerkoet en Canadese Gans). Echter met het grotendeels dichtvriezen van deze plas zijn de aantallen vanaf de tweede helft van december sterk gedaald. Een groot wak op de plas Put A24 had blijkbaar grote aantrekkingskracht op ca. 1.000 Wilde Eenden die er gedurende de gehele winterperiode bleven.

Conclusies

Een eerste conclusie is dat er na 27 jaar tellen nog steeds nieuwe dingen te ontdekken zijn. Het bijzondere verloop van het weer deze winter zorgt voor bewegingen van vogels die op voorhand niet te voorspellen zijn. Het vastleggen van dit gedrag blijft de moeite.

De plassen die geteld worden zijn met stip de belangrijkste locaties voor watervogels in Noord-Limburg. Dat is een waarde op zich en het is zeer waardevol dit te blijven volgen. Een telreeks van nu al 27 jaar wordt daarmee steeds waardevoller.

Dus een laatste conclusie: blijven tellen!..... zei de niet-teller die de eer had dit verslag te maken.

Carlo van Seggelen

VISSEN

Vogels en planten zijn voor de natuurwaarnemers de meest in het oog springende en geliefde onderwerpen. Vissen lijken enkel voor hengelaars en als voedselbron belangrijk te zijn. Het moge echter duidelijk zijn dat de biodiversiteit van het leven in onze wateren onze aandacht moet krijgen. Rigo Ceelen heeft in onze afdeling steeds het voortouw genomen om ook voor de vissen de nodige beschermings- en beheersmaatregelen in acht te nemen. Op onze website www.natuurpunt-noordlimburg.be vinden jullie onder de titel "vissen" een prachtige visherkenningsoverzicht. In opvolging van Rigo, zo vernemen we, heeft Jansen Guido van Lommel, Koperslagersweg 41, tel.: 011/543458, e-mail: gijans@hotmail.com te kennen gegeven voor onze afdeling de aandacht voor de vissen gaande te houden.

Natuurgebied 't PLAT te Overpelt.

I HAD A DREAM.

De wandelbrug in 't Plat (gebouwd in 1989) was stilaan aan vernieuwing toe. Reeds 20 jaar stond deze in het moeras in weer en wind en was bedekt met korstmossen. Via de gemeente Overpelt hebben wij een project ingediend bij Toerisme Vlaanderen om een extra wandeling aan te bieden en de brugjes, infoborden en poorten te vernieuwen. Voor de uitvoering van de brugjes zou beroep worden gedaan op een terreinploeg van Natuurpunt (zij zoeken regelmatig betaalde werken om de ploeg te kunnen financieren). Dus in februari gingen we met Natuurpunt en de Gemeente Overpelt naar 't Plat om alles op te meten. De werken moesten in 2009 uitgevoerd en voor 15 december gefactureerd worden. Natuurpunt bleef hun offerte maar uitstellen en het heeft me bloed, zweet en tranen gekost om alles in goede banen te leiden. Ik heb zelf Willy Ibens moeten inschakelen. Ondertussen kan ik met enige fierheid zeggen dat er in 't Plat 5 nieuwe brugjes liggen en dat de infoborden klaar zijn.

I HAVE A DREAM.

In het begin van de jaren '60 werden er in de vallei van de Dommel verschillende beken "genormaliseerd". De Holvense beek, die het Plat doorkruiste, werd verplaatst naar de grens van het gebied, met het doel de landbouwgebieden te ontwateren. Helaas werd toen geen rekening gehouden met de waterhuishouding van het natuurgebied. Sinds de jaren 80 speelden we met het idee om de Holvense beek terug over 't Plat te laten lopen. Hiervoor moet er een sluisje gebouwd worden vlak bij de Napoleonweg. Via een waterbeheerproject (het Rubiconfonds) zijn we erin geslaagd om de financiering van de stuw rond te krijgen. Samen met de provincie, afdeling Water en de Watering De Dommelvallei zullen onze dromen omgezet worden in iets tastbaar. De plannen moeten nog verder uitgewerkt worden (met o.a. vistrappen) maar er is toch hoop dat een oude droom realiteit wordt.

Luc WINTERS

Mest

In het tijdschrift ERICA van de Limburgse Natuurgidsen vonden we een boeiende artikelreeks over "MEST: historiek". Net zoals in Erica splitsen we het artikel op in drie opeenvolgende edities: In vorige uitgave kon u deel 1/3 lezen: "Het drieslagstelsel" en vervolgens in deze editie vindt u deel 2/3: "Waardevol mest", in editie 2010 nr 2 volgt het deel 3/3: "De Mesthoop".

WAARDEVOL MEST

"Kleine mesting, kleine graanzolder" luidt een oude boerenspreuk. Mest was de zwakke maar ook kritische plek in de landbouw. De welvaart van de boer en zijn boerderij hing af van de hoeveelheid mest waarover hij kon beschikken. Kanunnik Isfridus Thijs, agronoom van de abdij van Tongerlo schreef in 1788 in 'Memorie of Vertoog, over het uytgeven en tot culture brengen der vage en inculte gronden' het volgende: "Het tweede dat Godt den Akkerbouw moet doen bloeyen, is het mest, zoo voordeelig, nuttig en noodzaakelijk, dat het als een spreekwoord is geworden, dat het mest is als een tweeden Godt." Maar voor de meeste boerderijen in de 17e en 18e eeuw was het niet mogelijk om de akkers vaker dan eens in vier-vijf jaren te bemesten. Het was een vicieuze cirkel: hoe meer mest men produceerde, hoe meer land men kon bewinnen, dus hoe meer vee men kon houden, dat dan weer meer mest produceerde. Vrijwel altijd was de hoeveelheid ontoereikend voor alle akkers. Dit was ook de reden dat in de 17e en 18e eeuw het hoeden van koeien, schapen en varkens op braakgronden, stoppelvelden en wegranden nog algemeen voorkwam. 's Nachts verbleven de dieren in de stallen met als doel zoveel mogelijk mest te kunnen vergaren.

Bij ons in de Kempen kende men de potstallen. Het vee, voornamelijk schapen, bleven in de winter zo veel mogelijk op stal staan. De mest bleef in de stal 'opgepot', en om de beesten droog te plaatsen en ook om de hoeveelheid mest te verhogen, werd er van tijd tot tijd, een laag stro, heideplaggen of gewoon zand over de mestlaag aangebracht. Resultaat was dat aan het einde van de winter de dieren ongeveer met hun rug tegen de zoldering stonden op een dikke aaneengekoekte vette massa.

Ook was het verboden om stro en stalmest mee te nemen als de pachtboer verhuisde. Dit werd door de eigenaar meestal in het pachtcontract vastgelegd, omdat dit anders tot een verarming van zijn gronden zou voeren. Stro mocht ook niet verkocht worden, maar moest door het vee 'gesleten' en 'geteerd' worden. En wat hij jaarlijks mocht 'verdekken', d.w.z. als stropoppen onder de pannen gebruiken, was zeer nauwkeurig bepaald, terwijl de oude 'poppen' als strooisel onder het vee moesten gebruikt worden. Het belang van de mest wordt nog steeds erkend in onze tijd. Bij verkoop van landbouwgrond moet er nog steeds mestrecht betaald worden.

Het was dus zaak om de dieren zoveel mogelijk op stal te houden om de mest bijeen te brengen. Maar hiervoor moest men over voldoende voedsel beschikken om de dieren te kunnen binnenhouden. Stalvoeding begon in de 16e en 17e eeuw op de grote hoeven vrij algemeen te worden. Men moest dus gewassen telen die speciaal voor de voeding van de dieren in de stallen dienden.

De stalvoeding, hoe paradoxaal dit ook klinkt, begon in ons land in de armste streken: de Kempen en het Waasland. De plant die hier de redding bracht was de spurrie of de 'spörrig' zoals men de plant hier noemt. Het is de oudst gekweekte voederplant op de zandgrond. Spurrie is de ideale plant voor de Kempen: ze gedijt op magere grond, vraagt weinig mest, kan na een paar maanden geoogst worden, en kon nog na het koren maaien als navrucht gezaaid worden.

Een tweede gewas dat voor de doorbraak zorgde in de stalvoeding was de klaver. Het werd de nationale teelt bij uitstek. Het begin ervan is te situeren ergens in Brabant, waarschijnlijk op een der abdijen of kloosters. De teelt is niet ouder dan de tweede helft van de 16e eeuw. De plantkundige Dodoens vermeldt in zijn Cruydtboeck van 1554 de klaver alleen als plant 'die in die beempden groeyen' en niet als veldgewas.

Klaver is een eiwitrijk gewas, dat stikstof aan de lucht onttrekt en als voeding in de grond achterlaat. De plant heeft wortels die diep in de grond de mineralen opneemt. Ondergeploegd was klaver ook nog een halve stalbemesting waard. Een wonderplant dus.

De kleine Kempense boer had zijn potstal, de mest werd dus binnenshuis bewaard, alhoewel men zich toch ook bewust was van de weinig hygiënische methode. Op de grotere boerderijen had men een aparte plaats naast de stal waar de mest opgeslagen werd. Later werd algemeen de stalmest afge-

voerd naar een centraal gelegen plaats.

Mest werd er verzameld waar het te vinden was. Men kan zich dat nu moeilijk voorstellen wat men toen allemaal deed, alleen voor de mest. Grote hoeven hadden schapenkudden enkel en alleen voor de mest. De kudde behoorde vaak aan de schapen- of wolhandelaar, ofwel aan de eigenaar van het goed. De enige functie van de schapen was 's nachts op de stal hun mest achter te laten. Grote boerderijen hielden ook honderden duiven, die voor een zeer waardevolle mest zorgden. Het is bekend dat Vlaamse boeren grote duiventillen huurden in het Franse Artesië en Picardië en er dagreizen voor over hadden om het kostbare goed te gaan ophalen.

In Vlaanderen gebeurde ook iets waar men elders, behalve in Zwitserland, geen prijs op stelde: men verzamelde hier ook de vloeibare mest van het vee. Hiervoor werden de stallen ingrijpend gewijzigd: de dieren kwamen op een harde ondervloer te staan i.p.v. op zand, er moest een afvoerriool aangelegd worden, en onder of naast de stalling werd een grote beerput gemetseld. Voeg daarbij dat er voor het vervoer en de verwerking van de beer nieuw alaam nodig was, en dat dit een zeer intensieve bezigheid was.

Ook specifiek Vlaams was het gebruik van menselijke uitwerpselen als landbouwmest. Het was zo typisch Vlaams dat de Fransen spraken van 'engrais flamand'. Kanunnik Thijs noemde het gemoedelijker 'Vlaemschen genoffel'. Op de boerderijen werd deze privaatmest gemengd met de dierlijke mest. Het 'huisken' kwam boven op de beerput te staan, in een insprong van de stal, of gewoon tussen de varkensstallen. Het was ook niet meer dan een plank met een groot gat op een gemeste console.

De mensen die de eigen mest niet op hun eigen akkers kwijt geraakten, (omdat ze geen akkers hadden) konden deze altijd wel verkopen. Onder het Ancien Regime bestond hierin een bloeiende handel waaraan de staat door octrooirechten een flinke stuiver verdiende. De scheepvaart beschikte over speciale boten om de geurige lading over de kanalen te vervoeren. Langs de kaden waren speciale putten waar de kostbare waar werd opgeslagen. De spoorwegen hadden zelfs speciale wagens om de privaatmest van

de steden te vervoeren.

De Duitse landbouwkundige Von Grouner beschrijft in 1826 deze zeer pittige handel die hij in het Antwerpse had gezien. "Om de hoedanigheid van de mest in de magazijnen langs de Schelde te keuren houdt men rekening met de dichtheid, de kleur en ook met de smaak. De Vlaming schrikt er niet voor terug om een stok in de brij te steken en ze te proeven. Hoe zouter de mest smaakte, hoe hoger zijn waarde!"

Ingenieur Paul Lindemans schrijft in 1942 in zijn studie 'De Vlaamsche landbouw in het verleden': "Dat onze voorouders den privaatmest hanteerden, en schier alleen in Europa, moet ons niet beschaamd maken! Dit gebruik heeft ontzaglijk bijgedragen tot den bloei van ons land! Groote hoeveelheden mestbestanddeelen, o.a. stikstof, potasch en fosfoorzur, in de menschenvoedsels bevat, kwamen met den privaatmest terug in omloop op de boerderij, terwijl ze in andere landen verloren gingen; en terwijl in deze landen, tot de opkomst der chemische meststoffen, de vruchtbaarheid van den bodem traag maar geleidelijk achteruitging, bleef zij bij ons op peil. Zoo kon onze landbouw aan een zeer dichte bevolking voedsel en welvaart verzekeren."

Voor de volledigheid moeten er voor de uitvinding van de kunstmest nog andere meststoffen vermeld worden, die de boer in al zijn vindingrijkheid aanwendde om de mesthoop groter te maken. Zo was er de stadsmest, het vuil dat in de straten werd verzameld. Verder was er alle mogelijke afval van de nijverheden: beendermeel van lijmfabrieken, afval van vleeshallen en de oliekoeken van de slagmolens. Deze laatste werden in de aalput geworpen om ze te laten smelten tot een dikke brei.

In de leemstreek kende men het mergelen van de grond, een gebruik dat de Romeinen hier invoerden: voor de grondverbetering werd er kalk en mergel op de velden gestrooid en met de grond vermengd. Vanuit Holland werd er houtasse ingevoerd per schip. Deze kalirijke meststof was zeer gewaardeerd voor de klaver. Een Vlaamse boerenspreuk luidde: "Wie asch voor zijn klaver koopt, die heeft de asch voor niet, en voor wie ze niet koopt, die betaalt ze dubbel duur."

In Vlaanderen waren al deze bemestingsvormen voldoende om in Europa een voorname plaats op landbouwgebied in te nemen. Dit bleef hier langer voortduren dan elders, waar in de tweede helft van de 19e eeuw al scheikundige meststoffen hun intrede hadden gedaan. Pas met de landbouwcrisis van 1880-1895 werd er hier ook omgeschakeld naar de nieuwe bemesting.

Bronnen:

"De Natuurgids", Tijdschrift Nederlands Limburg, Jg 21, 1983, nr. 2-8

"De Vlaamsche landbouw in het verleden" 1942: Ir. Paul Lindemans

"De Kempen in de 19e en in 't begin der 20e eeuw" 1908 Prof. E. Vliebergh

Theo Dreesen

©Heemkundige Kring "Utersjank" Opoeteren

Men meldt ons het overlijden van Louis PHILIPPE, overleden in de leeftijd van 73 jaar, echtgenoot van Mai Maes. Louis was vele jaren lid van Natuurpunt. In ons ledenblad, uitgave nr 2 van jaargang 41, bij de rubriek "Foto uit de oude doos" staat hij op een foto van 35 jaar geleden (1974; persoon 8). Aan zijn familie bieden we ons medeleven aan.

Op 29.10.2009 werd onze voorzitter, Luc Winters, en zijn echtgenote, Elly Conings, voor de tweede maal opa en oma. In Herentals bij Ine Winters en Roeland Tegenbos mocht Aster zijn broertje, BROOS, verwelkomen, 50,5 cm en 4,070 kgr. Voor foto's: www.tegenbos.be/broos

Aan het jonge gezin en de fiere grootouders onze gelukwensen.

“RIJK AAN NATUUR AANGEREIKT”

Het is nu reeds vele jaren geleden, vorige eeuw, dat Natuurpunt Noord-Limburg (destijds Wielewaal Noord-Limburg) mede uitgenodigd was door de diensten van hetgeen nu heet ANB (Agentschap voor Natuur en Bos) om deel te nemen aan de "Dag van het Bos", toen georganiseerd in de omgeving van de windmolen te Lommel-Kattenbos. Op een wandelpad in het bos, onder de hoge kruinen van de dennenbomen (*Pinus Sylvestris*) hadden we onze infostand opgezet en onder impuls van Albert Mertens hadden Pierre en Paula Alaerts speciaal voor deze gelegenheid voor een verrassing gezorgd. Maanden van te voren, in de lente hadden ze namelijk jonge groene dennenappels van de *Pinus Sylvestris* geplukt en hiervan een likeur gefabriceerd, die vervolgens tijdens de Dag van het Bos ter degustatie en te koop werd aangeboden. Het was een onverhoopt succes en in geen tijd was de hele voorraad aan de man gebracht.

Op de flessen stond een zelf ontworpen etiket met volgende tekst en tekening:

“SYLVESTERJENEVER

Gearomatiseerd door NATUURPUNT NOORD-LIMBURG

De natuur schenkt.

Eigen aan de Kempen is de Grove den (*Pinus Sylvestris*) en zijn dennenknoppen zijn rijk aan allerlei werkzame stoffen, heilzaam bij hoest en verkoudheid.”

Even surfen op het internet leert ons volgende volkswijsheden over naaldbomen:

Naalden en hars van naaldbomen hebben in de volksheilkunde altijd een bijzondere betekenis gehad. Ze hebben bij hoesten een slijmoplossende en longversterkende werking. Traditioneel werden spruiten van den of spar 4 weken in honing ingelegd en dit als hoestdrank gebruikt. Een aftreksel van de knoppen zou wratten laten verdwijnen en met de hars werden slecht helende wonden behandeld. Tegen verkoudheid werd een bad met naalden genomen, daartoe werd 1 liter water met 200 gr. dennen- of sparrennaalden gekookt, gezeefd en aan het badwater toegevoegd. Ook een kussen gevuld met gedroogde naalden gaf door de uit de naalden ontwijkende dampen verlichting bij verkoudheid e.d.

In de farmaceutische industrie worden naast de etherische olie veel stoffen gebruikt die uit de naalden en kegels van naaldbomen worden gewonnen.

Door het hoge gehalte aan terpenen hebben essentiële oliën van naaldbomen slijmoplossende, antiseptische en antibacteriële eigenschappen. Ze bevorderen de doorbloeding en worden in de aromatherapie toegevoegd aan massageoliën voor het behandelen van reumatische klachten en spierpijnen. Bovendien kunnen ze geïnhaleerd worden bij luchtwegproblemen en geven zo veel verlichting.

Tevens op internet gevonden is het volgende:

“Op dit ogenblik lopen volop gesprekken tussen de jeneverstokerij Leukenheide, het Agentschap voor Natuur en Bos en de gemeente Hechtel-Eksel voor de creatie van een nieuwe jenever. Op basis van de groene dennenappels kan een uniek streekproduct worden ontwikkeld voor onze bosrijke regio: een dennenjenever met een bijzondere harssmaak.”

Maar we kunnen het zelf ook klaarstomen:

Het recept:

- 1 liter jenever,
 - 250 gr fijne suiker, maar het mag ook kandisuiker zijn (dan is de kleur daarna iets donkerder en is de likeur iets "voller"),
 - 40 verse jonge groene dennenappels,
 - Meestal voegt men er ook nog 5 jeneverbessen bij (in de winkel te koop, zeker in de Delhaize).
- Dit alles 3 maanden laten trekken en dan de dennenappels verwijderen en zeven.

NB: De dennenappels moeten einde mei, ten laatste begin juni afgetrokken worden en dan zijn deze qua "grootte" nog maar "halfwas" vergeleken met een uitgegroeide dennenappel. Wel kunnen deze 40 dan niet in één bokaal van 1 liter en moeten ze over 2 bokalen verdeeld worden tot dat ze lang genoeg getrokken hebben.

En inmiddels kregen we van Ann en Carlo volgende informatie:

Op 18 december 2008 is de allereerste FSC-gecertificeerde jenever op de markt gekomen, een smaakvol product gestookt van dennenknoppen uit de mooie Noord-Limburgse bossen. Deze jenever is ontstaan uit een samenwerking van Bosland en distilleerderij Leukenheide. Het “Dennenknopje” wordt lokaal gestookt op basis van dennenappels van de grove den. Deze zijn afkomstig uit de uitgestrekte bossen van Bosland. Bosland doet aan duurzaam bosbeheer en heeft zo zijn FSC-certificaat sinds 2007 verkregen. Leukenheide is van de nu nog bestaande stokerijen de oudste ambachtelijke distilleerderij voor wat jenevers en likeuren betreft in Vlaanderen. Dit familiebedrijf behaalde ook als eerste distilleerderij een FSC-certificaat. Met de productie van het Dennenknopje werd nu het allereerste FSC-gecertificeerde streekproduct in Vlaanderen op de markt gebracht, én de eerste FSC-gecertificeerde alcoholhoudende drank van de wereld. Daar mogen we als Noord-Limburgers trots op zijn. Voor wie niet kan wachten op zijn eigen brouwsel, dit Dennenknopje is te koop in de distilleerderij zelf, Lommelsebaan 11 in Hechtel-Eksel.

Tentoonstellingskast Wateringhuis

In de museumruimte van het WateringHUIS te Lommel-Kolonie beschikken we over een glazen tentoonstellingskast, die voor tijdelijke kleinschalige natuurgerichte tentoonstellingen wordt gebruikt.

We richten hier een warme oproep naar onze leden. Wie heeft er een hobby of verzameling die natuurgericht is en niet te uitgebreid is. Graag zouden we op regelmatige tijd een andere hobby of item willen tentoonstellen in onze tentoonstellingskast. Het is niet de bedoeling dure stukken tentoon te stellen maar een overzichtelijk item van bv. soorten veren, bladeren, sigarenbandjes met natuurafbeeldingen enz...aan de bezoekers van het WateringHUIS te laten zien. Er zijn zo honderden voorbeelden en tussen onze leden zijn er zeker mensen die hun verzameling willen tentoonstellen.

Indien je denkt zo een verzameling te hebben, laat iets weten. Wij zijn ten zeerste geïnteresseerd. Dit is natuurlijk ook een manier om naar buiten te treden met je hobby!

Laat van je horen!

Werkgroep educatie.

colofon

NATUURPUNT NOORD-LIMBURG

DOELSTELLINGEN:

- Stimuleren tot natuurbeleving en natuurstudie door vorming en natuur- en milieu-educatie (natuuruitstappen, voordrachten, dia-voorstellingen, cursussen, natuurreizen, onderzoek en inventarisatie van dier- en plantensoorten).
- Aandacht voor landschapszorg en milieubeleid.
- Actieve inzet voor natuurbehoud door het beheren, aankopen en uitbouwen van natuurreservaten in Noord-Limburg:
 - de Vloeiweiden in de Watering in Lommel-Kolonie,
 - de Lommelse heidegebieden: de Riebos , de Blekerheide, de Heuvelse heide en de Kattenbosserheide,
 - de Tip, het dendrologisch park in Lommel-Kerkhoven,
 - het Plat in Overpelt
 - de Dommelvallei in Hechtel-Eksel, Peer en Overpelt
 - de Veewei in Hechtel-Eksel.

LIDMAATSCHAP:

NATUURPUNT: 24 euro per gezin

U ontvangt per jaar vijf keer het nationaal tijdschrift "NATUUR. BLAD" en daarenboven vier keer ons afdelingsblad "ZONNEDA UW".

ABONNEMENTEN:

Ieder lid van NATUURPUNT kan zich facultatief abonneren op:

- "NATUUR.FOCUS", het natuurhistorisch tijdschrift dat vier keer per jaar verschijnt voor 8,5 euro,
- "NATUUR.ORIOLUS", het vogeltijdschrift voor Vlaanderen dat ook vier keer per jaar verschijnt voor 8,5 euro.

Wie zich abonneert op NATUUR.FOCUS en ook op NATUUR.ORIOLUS betaalt 14,5 euro (in plaats van 2 x 8,5 euro).

"ZONNEDA UW", het tijdschrift van Natuurpunt afdeling Noord-Limburg (Lommel en Overpelt) dat eveneens vier maal per jaar verschijnt. Enkel voor leden buiten onze regio 7,5 euro.

LID- en ABONNEMENTSGELDEN:

kunnen als volgt worden overgeschreven:

Lidgeld NATUURPUNT en eventueel op NATUUR.FOCUS en/of NATUUR.ORIOLUS op :rek. nr.: 230-0044233-21 t.n.v. Natuurpunt vzw Abonnement op ZONNEDA UW:rek. nr.: 456-1122981-39 t.n.v. Natuurpunt Noord-Limburg

ZONNEDA UW:

Driemaandelijks contactblad uitgegeven door NATUURPUNT Afdeling Noord-Limburg (Lommel en Overpelt).

MET DANK:

Iedereen die deze zonneda uw heeft geholpen tot stand te komen. **Natuurpunt Noord-Limburg dankt allen die met hun financiële bijdrage in ruil voor publiciteit de uitgave van ons ledenblad ZONNEDA UW ondersteunen.**

Oplage 680 ex.

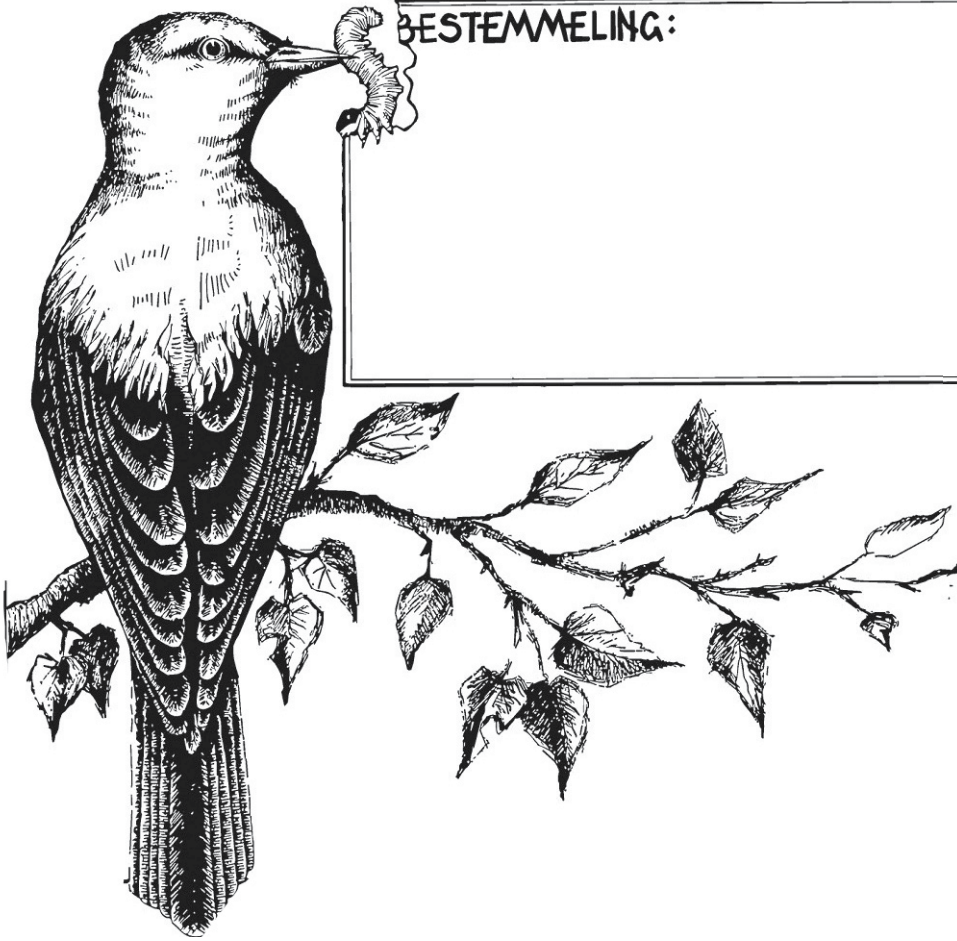
12.03.2009

België - Belgique
P.B.
3900 OVERPELT
12/2678

P808288

Natuurpunt, Vereniging voor natuur en landschap in Vlaanderen

Ledenadministratie: Leon Plessers - Pater Vanduffelstraat 5 bus 2 - 3900 Overpelt - 0472883814
V.U. Paul Verheyen - Kleinmolenstraat 8 - 3910 Neerpelt - 011640222

BESTEMMING:

design by **star** design